

Bp Rino FISICHELLA

WPROWADZENIE

Eminencjo, Najczcigodniejszy Kardynale Sekretarzu Stanu,
Najczcigodniejsze Eminencje i Ekscelencje,
Panowie Ambasadorowie,
Panie, Panowie!

Nie jest rzeczą prostą ustalić klucz interpretacyjny, który pozwoliłby ująć jedność bogactwa nauczania Jana Pawła II i jego różnorodną działalność duszpasterską w ciągu tych dwudziestu pięciu lat pontyfikatu. Wyśitek interpretacyjny oddaje tytuł nadany temu kongresowi: „Kościół w służbie człowiekowi”. Aby uchwycić sedno sprawy, należy powrócić do pierwszej encykliki Ojca Świętego, *Redemptor hominis*, gdzie odnajdujemy te oto słowa: „Kościół temu jednemu pragnie służyć, ażeby każdy człowiek mógł odnaleźć Chrystusa, aby Chrystus mógł z każdym iść przez życie [...]. Ten człowiek jest drogą Kościoła – drogą, która prowadzi niejako u podstawy tych wszystkich dróg, jakimi Kościół kroczyć powinien, ponieważ człowiek – każdy bez wyjątku – został odkupiony przez Chrystusa [...]. Kościół naszej epoki musi być wciąż na nowo świadomy jego «sytuacji» – to znaczy świadomy równocześnie jego możliwości, które wciąż na nowo się ukierunkowują i w ten sposób ujawniają. Musi być równocześnie świadomy zagrożeń, świadomy tego wszystkiego, co wydaje się być przeciwne temu, aby «życie ludzkie stawało się coraz bardziej ludzkie», aby wszystko, co na to życie się składa, odpowiadało prawdziwej godności człowieka; po prostu musi być świadomy wszystkiego, co jest temu przeciwne” (nr 13-14).

Te głębokie słowa, zawierające adekwatną analizę fenomenu ludzkiego, są owocem nie tylko prowadzonej przez długi czas refleksji teoretycznej, której owoce odnajdujemy choćby w dwóch dziełach Karola Wojtyły: *Osobie i czynie* z roku 1969 oraz *Miłości i odpowiedzialności* z roku 1960. Słowa te wypłynęły także z jego długiego i wytrwałego doświadczenia duszpasterskiego, początkowo jako kapłana, a następnie jako młodego biskupa.

O tym właśnie mówi Jan Paweł II, gdy w książce *Przekroczyć próg nadziei* wyznaje: „moje zainteresowanie osobą i czynem wcale nie zrodziło się na gruncie polemiki z marksizmem [...]. Zainteresowanie człowiekiem jako osobą było we mnie bardzo dawne. [...] Człowiek interesował mnie zawsze: naprzód – na studiach polonistyki – jako twórca języka, jako temat literacki, a z kolei, gdy odkryłem drogę powołania kapłańskiego, zaczął mnie interesować jako centralny temat duszpasterski. [...] dla mnie najważniejszą sprawą stali się młodzi ludzie, którzy przychodzili do mnie nie tyle z pytaniami o istnienie Boga, ale z pytaniami o to, jak żyć”¹.

Człowiek przeto jest zadaniem Kościoła, który od zawsze współuczestniczy w Chrystusowym objawieniu Ewangelii prawdy, dzięki której człowiek powinien stawać się wolny i w sposób wolny odkryć niedoścignione powołanie do miłości.

Wychodząc od tych refleksji, skupmy teraz uwagę na trzech ogólnych tematach naszego kongresu. Po pierwsze, pragniemy rozważyć pewne kwestie dotyczące samej osoby Ojca Świętego: historii jego życia oraz powołania jako wykładowcy i jako biskupa. Kraków i Rzym, Lublin i Lateran wydają się tymi ośrodkami akademickimi, które, gdy skoncentrujemy uwagę, ukazują związek – nie tylko uczuciowy – łączący te miejsca z posługą Ojca Świętego. Podczas gdy Kraków i Lublin były uniwersytetami, gdzie prowadził badania i nauczał, Lateran – ze względu na swe położenie i statut – jest uniwersytetem jego jako Biskupa Rzymu.

Po drugie, pragniemy wniknąć w działalność duszpasterską Jana Pawła II poprzez próbę zrozumienia zamierzeń, które przyjął, realizując posługę Piotrową, oraz jego nauczania, sformułowanego na przestrzeni dwudziestu pięciu lat pontyfikatu. Uwaga kieruje się przede wszystkim ku encyklikom Ojca Świętego, które stały się zasadniczym narzędziem jego posługiwania, które ukonstytuowały i tworzą jego posługę. Mimo różnorodności podejmowanych w nich tematów pozwalają one nieustannie powracać do centrum rozważań Papieża: do człowieka, który potrzebuje spotkania z Chrystusem, oraz Kościoła, który nie może pozostawiać poza swoim nauczaniem niczego z Chrystusowego objawienia. W gruncie rzeczy źródło jedności papieskiego nauczania można łatwo odnaleźć w klasycznym już tekście Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, do którego Jan Paweł II nieustannie się odwołuje: „Tajemnica człowieka wyjaśnia się naprawdę dopiero w tajemnicy Słowa wcielonego. [...] Chrystus [...] objawia w pełni człowieka samemu człowiekowi i okazuje mu najwyższe jego powołanie. [...] Albowiem On, Syn Boży, przez swoje wcielenie zjednoczył się w pewien sposób z każdym człowiekiem” (nr 22). Młody biskup Karol Wojtyła aktywnie uczestniczył w tworzeniu do-

¹ Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Instytut Jana Pawła II-Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1995, s. 156.

kumentów soborowych i w przytoczonej formule odnalazł jedną z zasadniczych idei, które pielęgnuje od lat: umożliwianie spotkania między Chrystusem a człowiekiem, bez umniejszania którejkolwiek ze stron. Chrystus nie rywalizuje z człowiekiem, w spotkaniu z Nim człowiek nie musi wyzbywać się swojej natury.

W trzeciej części kongresu wreszcie zamierzamy zastanowić się nad wybranymi punktami zainteresowań duszpasterskich Ojca Świętego, co umożliwi uchwycenie konkretnej aktywności Jana Pawła II w życiu kroczącego przez świat Kościoła. Koncentracja na tajemnicy świętości jako programie życia dla wierzących, troska o dzieło misyjne i o ekumenizm, o kapłanów, umiłowanie młodzieży, zadanie nowej ewangelizacji i kształtowania kultury – to tylko niektóre kwestie, ogniskujące posługę duszpasterską Ojca Świętego w jego programie wprowadzenia Kościoła w trzecie tysiąclecie jego historii.

W ciągu ostatnich dwudziestu pięciu lat życie na świecie niespodziewanie uległo różnorodnym przemianom. Nie można pominąć obecności i wpływu Jana Pawła II na kształt zdarzeń, jeśli pragniemy otrzymać koherentną i wiarygodną rekonstrukcję historyczno-polityczną dziejów w okresie jego pontyfikatu. Niewątpliwie osobisty charyzmat Ojca Świętego, który pełni swoją normatywną posługę jako Biskup Rzymu, jest źródłem coraz szerszego oddziaływania Kościoła na świadomość odpowiedzialności moralnej państw.

Papieski Uniwersytet Laterański i Papieski Instytut Jana Pawła II w Rzymie doświadczają w tym momencie uczucia szczególnej wdzięczności. Słuszną rzeczą jest, że Uniwersytet Papieża uroczyście obchodzi ten szczególny jubileusz. Czyni to jednocześnie zgodnie z istotą uniwersytetu, którą stanowi studiowanie i uprawianie refleksji naukowej. Pragnę wyrazić moją wdzięczność tym, którzy zgodzili się na zorganizowanie naszego kongresu. Jego Eminencji Kardynałowi Angelo Sodano, Sekretarzowi Stolicy Apostolskiej, należą się szczególne wyrazy wdzięczności za jego dzisiejszą obecność pośród nas i za uroczyste rozpoczęcie tego wydarzenia akademickiego. Wasza obecność, Eminencjo, jest potwierdzeniem powołania tej instytucji Stolicy Świętej do coraz większego intelektualnego ugruntowywania tajemnicy wiary poprzez służbę refleksji teologicznej, filozoficznej oraz prawnej, które zgodnie z antyczną tradycją realizują się w tych murach. Wszystkim prelegentom składam szczerze podziękowania za przyjęcie naszego zaproszenia. Liczni wybitni przedstawiciele Kurii Rzymskiej i świata kultury, którzy zaszczytili nas udziałem w tym kongresie, pomogą nam przeprowadzić rzetelną i pełną zaangażowania refleksję nad myślą i działalnością duszpasterską Ojca Świętego Jana Pawła II. Panom ambasadorom, którzy zawsze z uwagą uczestniczą w inicjatywach Uniwersytetu, przekazuję najserdeczniejsze wyrazy uznania za ich bliskość, która stanowi oczywiste wsparcie dla wielu naszych studentów przybywających z różnych Kościołów rozsianych po świecie.

Do wszystkich, którzy są tu obecni i z zainteresowaniem uczestniczą w naszym życiu akademickim, kieruję nasze najgorętsze podziękowania. Ich przyjaźń jest dla nas droga, wspiera nas duchowo i pozwala coraz lepiej rozumieć szczególną rolę, do której Uniwersytet ten został powołany: a mianowicie do tego, aby rozumieć od wewnątrz i tłumaczyć złożone zmiany kulturowe, w których żyjemy.

Wszystkim składam życzenia dobrej pracy.

Tłum. z języka włoskiego *Konrad Zaborowski*